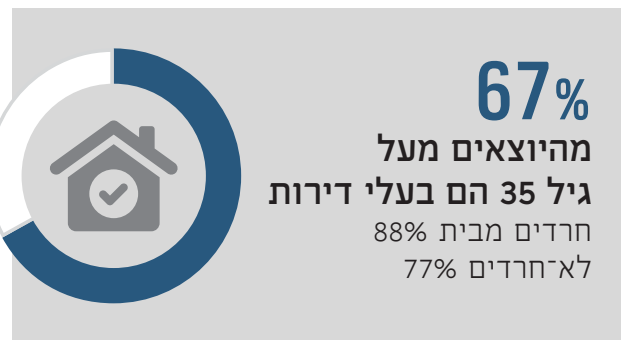
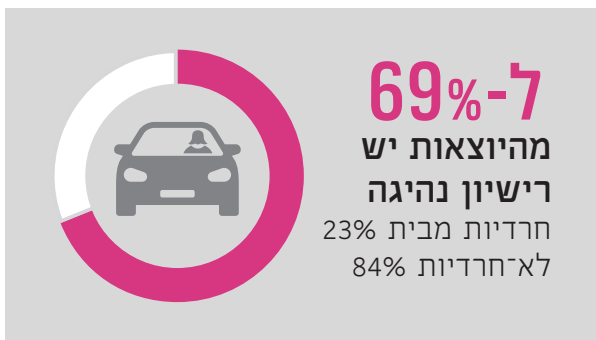
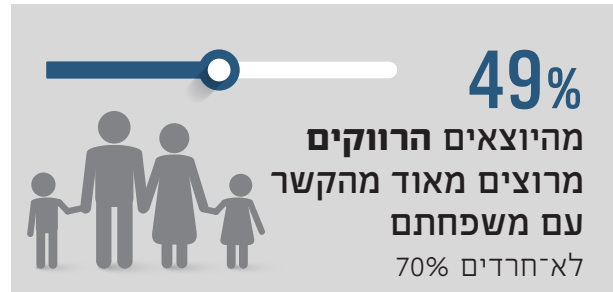
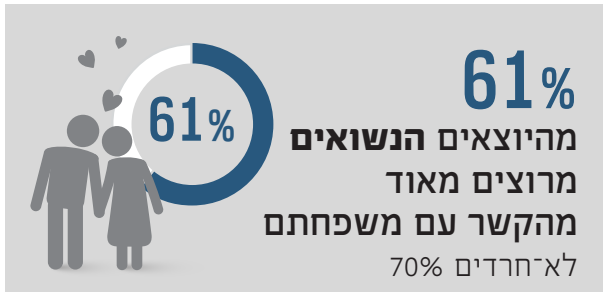
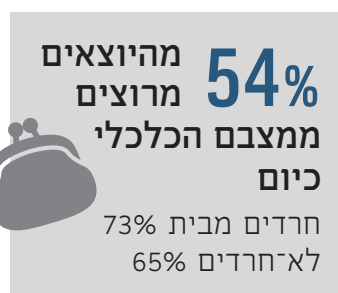

פרק ד: מדדי רווחה ועמדות

רוב היוצאות והיוצאים מהחברה החרדית עוזבים אותה בגילים צעירים, ורוב היציאה מתרחשת עד גיל 25. בתקופה שלאחר היציאה היוצאים אינם מבוססים מבחינה כלכלית, ופעמים רבות הם חסרי עורך משפחתי: רובם נשארים בקשר עם משפחתם, אך הם אינם יכולים להסתמך עליה לסיוע כלכלי.

היוצאים מתמודדים עם קשיים כלכליים במהלך החיים

קבוצות ומקורות נתונים

קבוצות

קבוצות הניתוח מסווגות על בסיס השתייכות כיום (חרדים כיום או לא) מול השתייכות בעבר (האם הם מרקע חרדי או לא).

קבוצות משנה

יוצאים (חרדים לשעבר): בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום - קיצור ליוצאי החברה החרדית.
חרדים מבית: בעלי רקע חרדי שהם חרדים כיום - קיצור לחרדים מבית חרדי.
מצטרפים ("מתחרדים"): בעלי רקע לא חרדי שהם חרדים כיום - קיצור למצטרפים לחברה החרדית.
לא-חרדים: בעלי רקע לא חרדי שאינם חרדים כיום - קיצור ליהודים לא חרדים.

מקורות נתונים ושיטות זיהוי (*)

הסקר החברתי של הלמ"ס - לשנים 2007-2012 וכן 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. זיהוי רקע חרדי: גדל/ה (בגיל 15) במשפחה חרדית לפי הגדרה עצמית (משתנה זה אינו זמין בנתונים לפני שנת 2007 ובשנים 2013-2016); זיהוי חרדי/ת כיום: לפי הגדרה עצמית.
סקר ההשתלבות - סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה.
(*) עוד על מקורות הנתונים ראו בנספח המקוון.

ד-1 מבוא

היציאה מהחברה החרדית מתרחשת בגיל צעיר – תקופה קריטית להשתלבות בהשכלה ובתעסוקה. בתקופה שלאחר היציאה היוצאים אינם מבוססים מבחינה כלכלית, ופעמים רבות הם חסרי עורך משפחתי: רובם אמנם נשארים בקשר עם משפחתם, אך מידת הקשר פחותה, והם אינם יכולים להסתמך עליה לסיוע כלכלי. כך היוצאים הצעירים נמצאים בתקופה קריטית זו ללא השכלה, שעשויה הייתה לאפשר להם להשתלב בתעסוקה איכותית; וללא סיוע מהמשפחה, שעשוי היה לאפשר להם תקופת הסתגלות או כניסה להשכלה גבוהה. כך בהשוואה לקבוצות המשנה האחרות הם מצליחים פחות לכסות את ההוצאות החודשיות, פחות שבעי רצון ממצבם הכלכלי, ומדווחים בשיעורי גבוהים יותר על תחושות עוני. עם זאת היוצאות והיוצאים, שנמצאים בתחילת דרכם, אופטימיים בנוגע ליכולתם לשפר את מצבם על אף האתגרים שהם מתמודדים עמם.

פרק זה סוקר מדדים שקשורים ברמת חיים כללית, בשביעות רצון מהמצב הכלכלי וברוחה בקרב היוצאים (נשים וגברים) ובהשוואה לשלוש קבוצות המשנה האחרות: חרדים מבית חרדי (חרדים מבית), מצטרפים לחברה החרדית (מצטרפים) ויהודים לא חרדים (לא־חרדים). הניתוחים מבוססים על נתוני הסקר החברתי, ואלא אם מצוין אחרת מתייחסים לנשים ולגברים.

בסעיף ד-2 מובאים מדדים שקשורים לקשר עם המשפחה; סעיף ד-3 מציג ניתוח של מדדי רווחה כלכליים – מדדים סובייקטיביים על המצב הכלכלי כגון שביעות רצון כלכלית, תפיסות עוני ויכולת לסגור את החודש; מדדי רמת חיים אובייקטיביים כגון שיעור בעלי דירות ובעלי רישיון נהיגה, וכן השוואה של שביעות רצון מהדירה ומאזור המגורים. סעיף ד-4 מציג מדדי רווחה רגשיים כמו תופעות של תחושות בדידות ודיכאון והרגשות לחץ. בנוסף מוצגת תיבה שבוחנת את הפערים בין מדדי רווחה העולים מהסקר החברתי ובין הדיווח שנמצא בסקרים שמעבירות עמותות הסיוע ליוצאים.

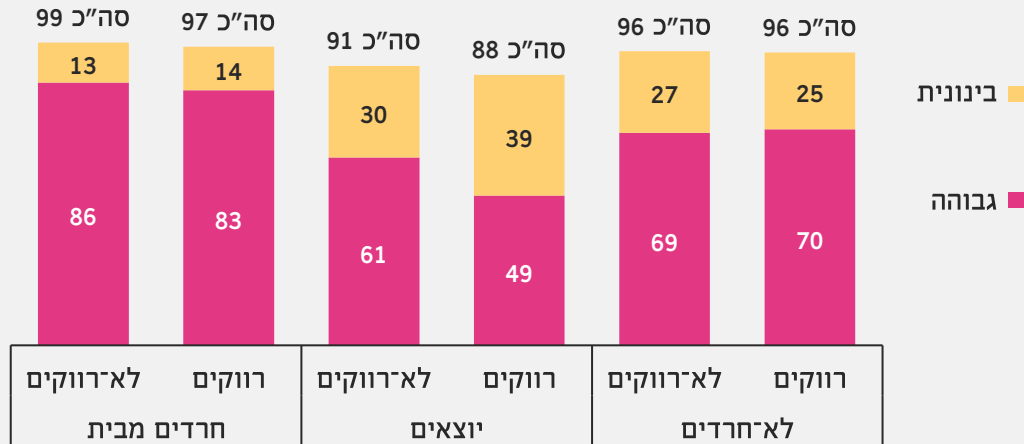
ד-2 קשר עם המשפחה

רוב היוצאות והיוצאים מהחברה החרדית עוזבים אותה בגילים צעירים, ורוב היציאה מתרחשת עד גיל 25. בתקופה שלאחר היציאה היוצאים אינם מבוססים מבחינה כלכלית, ופעמים רבות הם חסרי עורך משפחתי: רובם נשארים בקשר עם משפחתם, אך הם אינם יכולים להסתמך עליה לסיוע כלכלי. מצב זה ניכר במידת שביעות הרצון שלהם מהקשר עם משפחתם (תרשים ד-1א). מכיוון שנשואים או הורים לילדים עשויים להתייחס בתשובתם למשפחה שבחרו להקים, ולא למשפחת המוצא, הניתוח מוצג בנפרד לרווקים (כולל גרושים ואלמנים ללא ילדים) וללא־רווקים.

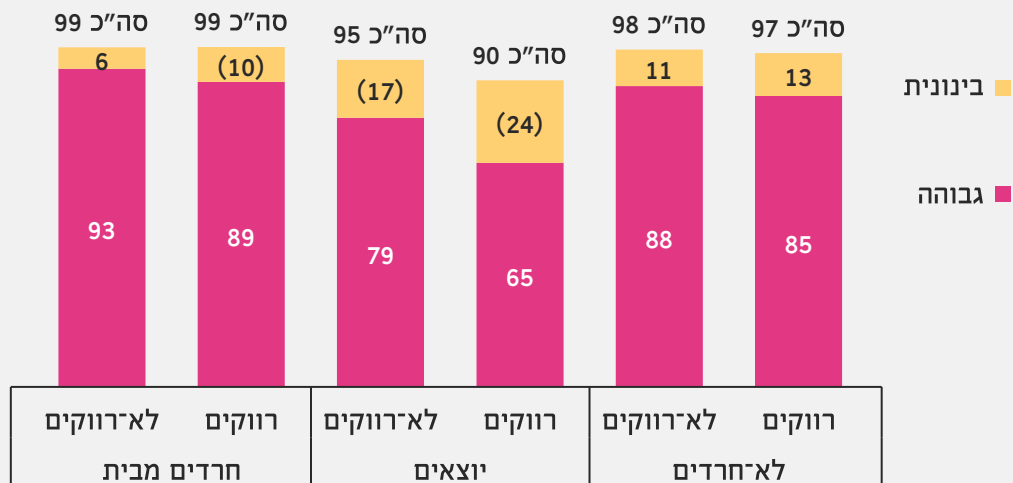
אך שכלל היוצאים (נשים וגברים) מביעים שביעות רצון מהקשר המשפחתי, מידת שביעות הרצון שלהם נמוכה מזו שבקבוצות המשנה האחרות: רק כמחצית מיוצאי החברה החרדית הרווקים מדווחים על שביעות רצון גבוהה מהקשר עם משפחתם (49%), שיעור נמוך מזה שבקרב לא־חרדים וחרדים מבית. עם זאת הלא־רווקים מדווחים על שביעות רצון בשיעורים גבוהים מעט יותר (61%).

תרשים ד-1: מדדי קשר משפחתי - לפי סטטוס משפחתי נוכחי

א. מרוצים מהקשר המשפחתי

ב. חשים הערכה מהמשפחה

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3. (להרחבה ראו בנספח המקוון).
 מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.
 רווקים - כולל גרושים או אלמנים ללא ילדים.
 שבעי רצון מהקשר המשפחתי: גבוהה - מאוד מרוצים; בינונית - מרוצים; חשים הערכה מהמשפחה: גבוהה - במידה רבה, בינונית - במידה מסוימת.
 לנתונים לקבוצות נוספות ובחלוקה לפי קבוצות גיל ראו לוח ד-1.

ההבדלים בין היוצאים לשאר קבוצות המשנה ניכרים גם במידה שהם סבורים שמשפחה מעריכה אותם (תרשים ד-1): כשני שלישים (65%) מהיוצאים הרווקים מדווחים שהם חשים הערכה גבוהה כלפיהם, לעומת 85% בקרב לא־חרדים, ו-89% בקרב החרדים מבית. גם במדד זה היוצאים הנשואים דירגו גבוה יותר את הערכת המשפחה אליהם.

ככלל ההבדל בין רווקים ללא־רווקים ניכר רק בקרב היוצאים ופחות בקבוצות המשנה האחרות. כאמור, הרווקים מדווחים בהכרח על משפחת המוצא, ולעומת זאת ייתכן שהנשואים או ההורים לילדים מדווחים על המשפחה שבחרו להקים, ולא על משפחת המוצא. ייתכן גם ששביעות הרצון גבוהה יותר בקרב הנשואים שכן יוצאים נשואים מרוצים יותר מהקשר עם משפחת המוצא שלהם, אם בשל הזמן שעבר מאז היציאה ואם משום שהיחס אליהם השתנה לאחר שהקימו משפחה משלהם.

ד-3 מדדי רווחה כלכליים

היציאה מהחברה החרדית מתרחשת כאמור בגיל צעיר, שהוא תקופה קריטית להשתלבות בהשכלה ובתעסוקה. היוצאות והיוצאים הצעירים נמצאים בתקופה זו ללא השכלה, שעשויה הייתה לאפשר להם להשתלב בתעסוקה איכותית; וללא סיוע מהמשפחה, שעשוי היה לאפשר להם תקופת הסתגלות או כניסה להשכלה גבוהה. חיזוק לכך עולה מהממצאים ולפיהם יוצאות ויוצאים צעירים מדווחים בשיעורים גבוהים יותר על תחושות עוני ועל קשיים לכסות את ההוצאות החודשיות. הפערים במצבם הכלכלי של היוצאים במשך השנים מתבטאים גם בשיעורים נמוכים יותר של בעלות על דירות.

ד-3.1 שביעות רצון מהמצב הכלכלי

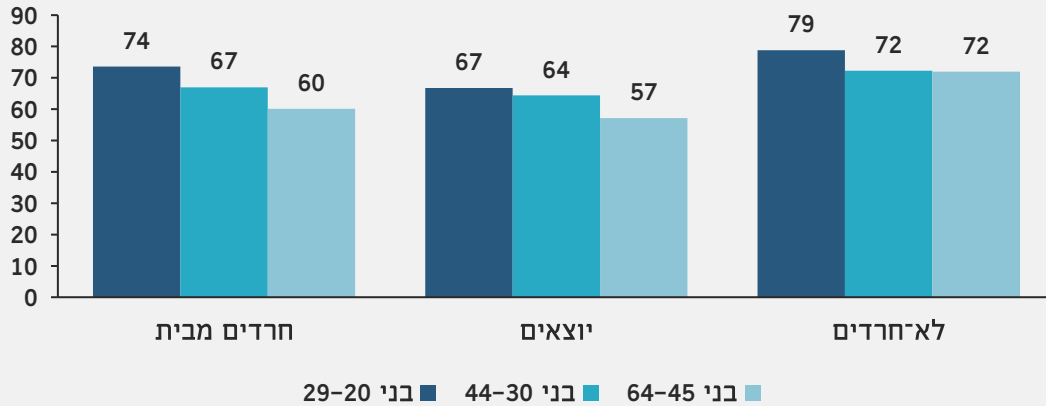
ככלל היוצאות והיוצאים מדווחים בשיעורים גבוהים יותר על קשיים כלכליים, שבאים לידי ביטוי בכמה היבטים: שיעור נמוך יותר מדווחים כי הם מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות השוטפות, שביעות הרצון שלהם ממצבם הכלכלי נמוכה יותר, ודיווחיהם על עוני גבוהים יותר. עם זאת, על אף קשיים כלכליים אלה, נראה כי היוצאים אופטימיים בנוגע למצבם בעתיד, אולי כי מצבם העכשווי מתפרש כחלק מהשינוי שהם עושים בחיים, לצורך שיפור העתיד. הסבר אפשרי אחר קשור בגילם: בכל קבוצת גיל היוצאים בממוצע צעירים יותר מהקבוצות האחרות, וייתכן שמקור האופטימיות הוא גילם הצעיר.

היוצאים והיוצאות מדווחים בשיעורים גבוהים יותר על קשיים כלכליים וקושי לכסות את ההוצאות החודשיות השוטפות

בכל האמור בהכנסות והוצאות (תרשים ד-2), במבט לפי קבוצות גיל מפורטות, בקרב היוצאים (נשים וגברים) רק 67% מהצעירים (בני 20-29), 64% מבני קבוצת הביניים (בני 30-44) ו-57% מהמבוגרים יותר (בני 45-64) דיווחו כי הם מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות של משק הבית שלהם, שיעורים נמוכים בהשוואה ללא־חרדים, שבקרבם 79% מהצעירים ו-72% מבני קבוצת הביניים והמבוגרים יותר דיווחו על הצלחה דומה. בהשוואה לחרדים מבית, בגילים הצעירים שיעורם של היוצאים שמצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות נמוך מזה של החרדים (74%) ואילו בקבוצת הביניים ובגילים המבוגרים הוא דומה (60%-67%).¹

1. נתוני המצטרפים אינם מוצגים משום שגיל ההצטרפות גבוה ולקבוצת הגיל הצעירה (20-34) בקבוצת משנה זו מאפיינים שונים משאר המצטרפים. להרחבה ראו פרק א.

תרשים ד-2: שיעור המצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות - בחלוקה לקבוצות גיל

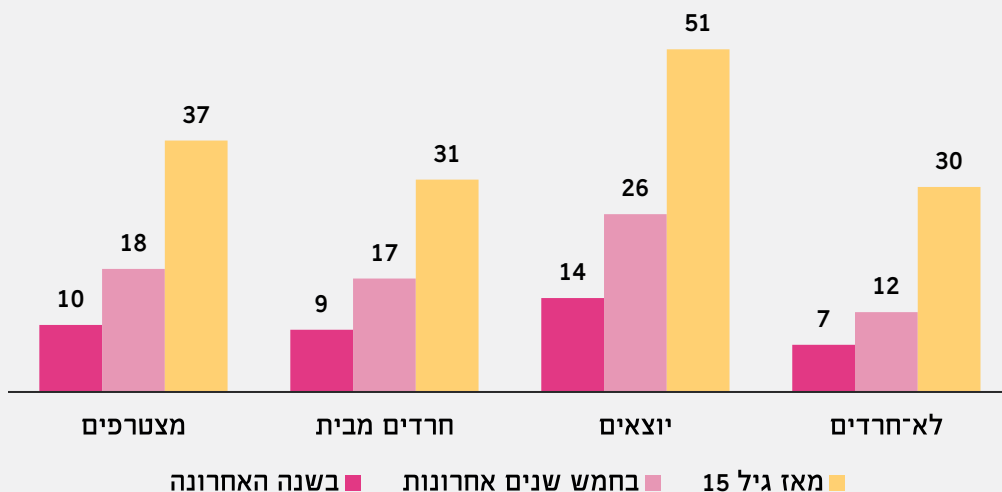

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. מצליחים - השיבו "מצליח/ה ללא כל קושי" או "מצליח/ה" לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית (כולל הוצאות למזון, לחשמל, לטלפון וכדומה).

נוסף על השיעור הנמוך של היוצאים המצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות, גם תפיסת העונו העצמית שלהם גבוהה יותר (תרשים ד-3) - ממצא שתומך בטענה כי היוצאים מתמודדים עם קשיים כלכליים. כמחצית מהיוצאים (51%) תפסו את עצמם כעניים בחייהם הבוגרים (מגיל 15 ואילך), בהשוואה לכשליש מהלא־חרדים (30%), כשליש מהחרדים מבית (31%) ומעט יותר משליש מהמצטרפים (37%).

היוצאים מדווחים בשיעורים גבוהים יותר על תפיסת עונו בהשוואה לחרדים וללא־חרדים

תרשים ד-3: שיעור שתפסו את עצמם עניים (נשים וגברים) - בכמה נקודות זמן

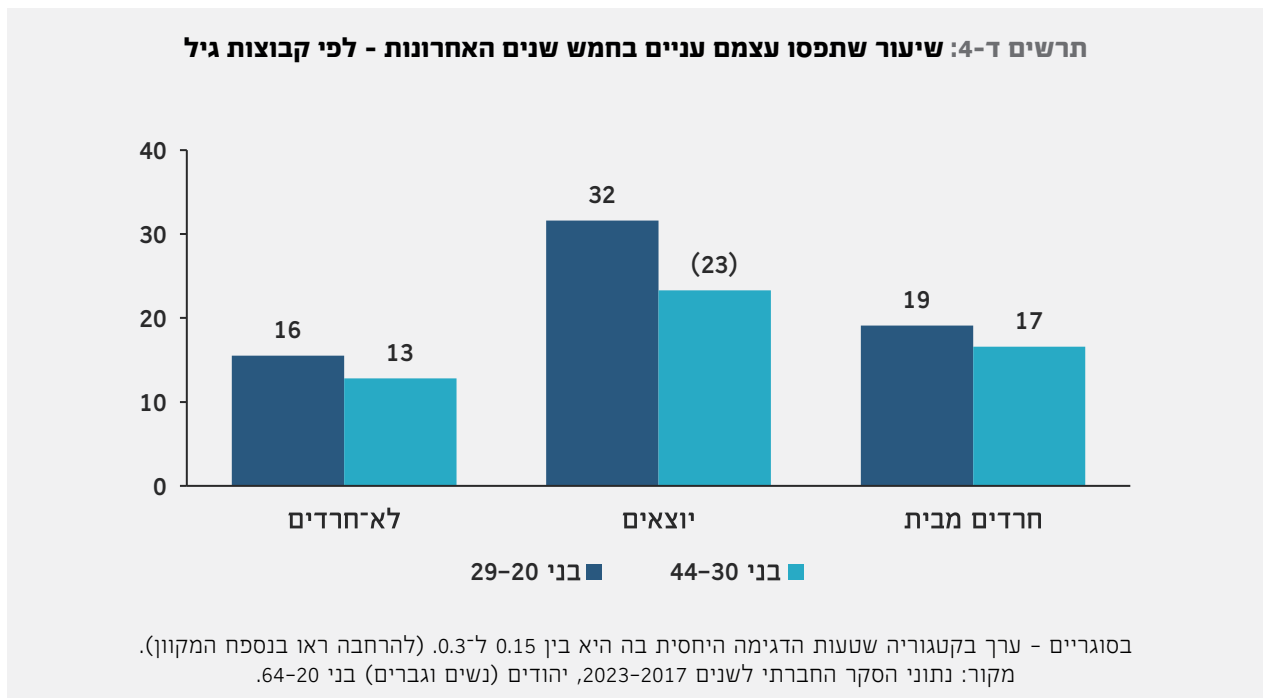

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.²

2. כל משיב (ומשיבה) נשאל האם מאז גיל 15 היו תקופות שבהן חשב שהוא עני (עד 2022 לעיתים קרובות עד אף פעם). מי שהשיב באופן חיובי (עד 2022 מי שלא השיב "אף פעם"), נשאל מתי בפעם האחרונה חשב שהוא עני. התרשים מציג את השיעורים המצטברים: הקבוצה שדיווחה על תפיסת עונו מאז גיל 15 כוללת את הקבוצה שדיווחה על תפיסת עונו בחמש השנים האחרונות, הקבוצה שדיווחה על תפיסת עונו בחמש השנים האחרונות כוללת את הקבוצה שדיווחה על תפיסה כזאת בשנה האחרונה.

ייתכן שעוני במשפחה מגדיל את הסיכוי ליציאה, או שעזיבת החברה החרדית משפיעה על תפיסת העוני בעבר. עם זאת סביר שחלק מהפער נובע מתפיסת המצב הכלכלי של היוצאים בהווה, שכן הפער נשמר ביחס לתפיסת העוני בחמש השנים האחרונות ובשנה האחרונה (אם כי הוא מצומצם יותר).

בכל האמור בחוויית העוני בחמש שנים האחרונות, ניכר כי היא גבוהה יותר בקרב היוצאים גם בקבוצת הגיל הצעירה (29-20) וגם בקרב המבוגרים יותר (בני 30-44), נתון שמחזק את הסברה כי מדובר בתחושת עוני לאחר היציאה (תרשים ד-4).

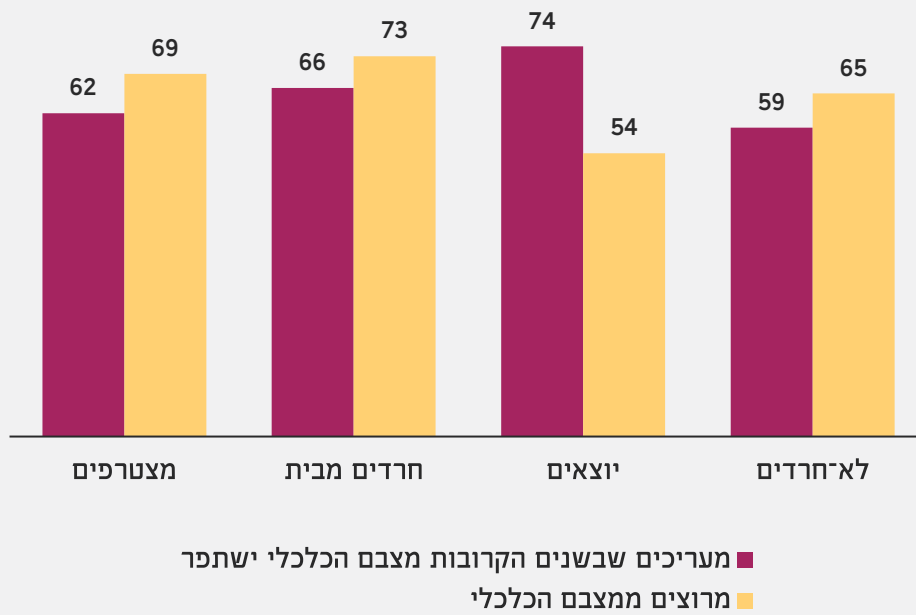
לנתוני חוויית העוני והקושי לכסות את ההוצאות החודשיות מצטרף הנתון כי רק כמחצית מהיוצאים (54%) שבעי רצון ממצבם הכלכלי בהשוואה לשיעורים גבוהים יותר בקרב לא-חרדים (65%) ובקרב החרדים (73%) (תרשים ד-5).³

ואולם למרות הקשיים הכלכליים, השכיחות הגבוהה יותר של תחושות עוני ואי-שביעות רצון מהמצב הכלכלי בקרב היוצאים והיוצאות, רמת האופטימיות שלהם באשר לשיפור מצבם הכלכלי בשנים הקרובות גבוהה (74%) בהשוואה ללא-חרדים (59%) ולחרדים מבית (66%). חלק מהפער נוצר משום שבקרב היוצאים שכיחותם של צעירים גבוהה יותר - ובגילים הצעירים האופטימיות עשויה להיות גבוהה יותר שכן גם הסיכויים הריאליים לשנות את המצב רבים יותר.

למרות אי-שביעות הרצון מהמצב הכלכלי, היוצאים אופטימיים ומעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר בשנים הקרובות.

3. בקרב חרדים רווחת התופעה של שביעות רצון מדידות (Rier et al., 2008), כנראה בשל מאפיינים תרבותיים של רצייה חברתית. הטיה זו הוזכרה כבר במחקרים קלאסיים בתחום (Crowne & Marlowe, 1960; Edwards, 1953). ולפיה ככל שהתנהגות מסוימת נחשבת רצויה מבחינה חברתית, מרואיינים ייטו לייחס אותה לעצמם.

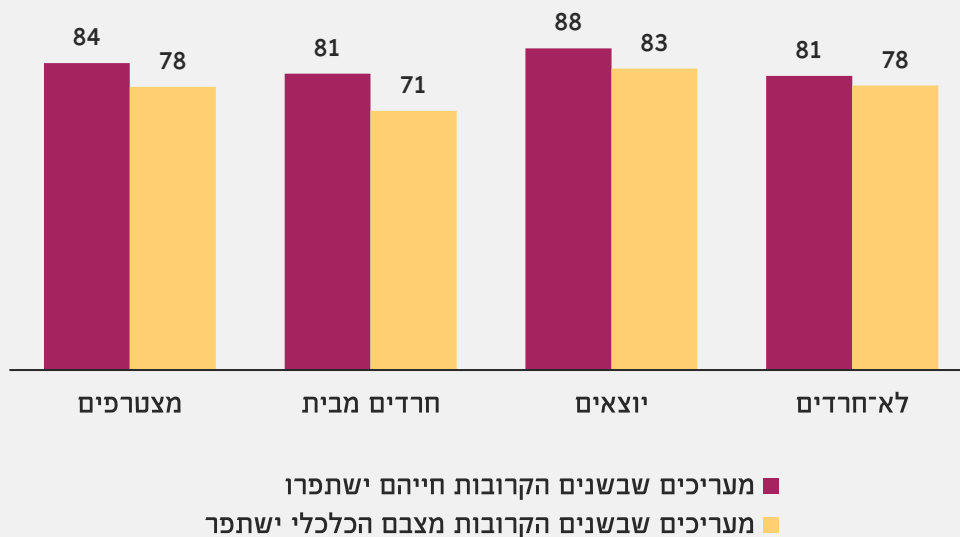
תרשים ד-5: שיעור שבעי הרצון ממצבם הכלכלי והאופטימיים בנוגע לעתיד

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. מעריכים שבשנים הקרובות מצבם הכלכלי ישתפר - מעריכים שבשנים הבאות, בהשוואה להיום, מצבם הכלכלי יהיה טוב יותר (המשיבים "לא יודע/ת" הוגדרו כמי שאינם מעריכים שיפור). מרוצים - השיבו "מרוצה מאוד" או "מרוצה" ממצבם הכלכלי.

ואכן מניתוח שיעורי האופטימיות בכל האמור בשיפור המצב הכלכלי בקרב הצעירים בלבד (תרשים ד-6) עולה כי השיעור בקרב היוצאים (83%) קרוב לשיעור בקרב הלא־חרדים (78%), ובשתי הקבוצות אופטימיות זו גבוהה מזו של חרדים מבית (71%).

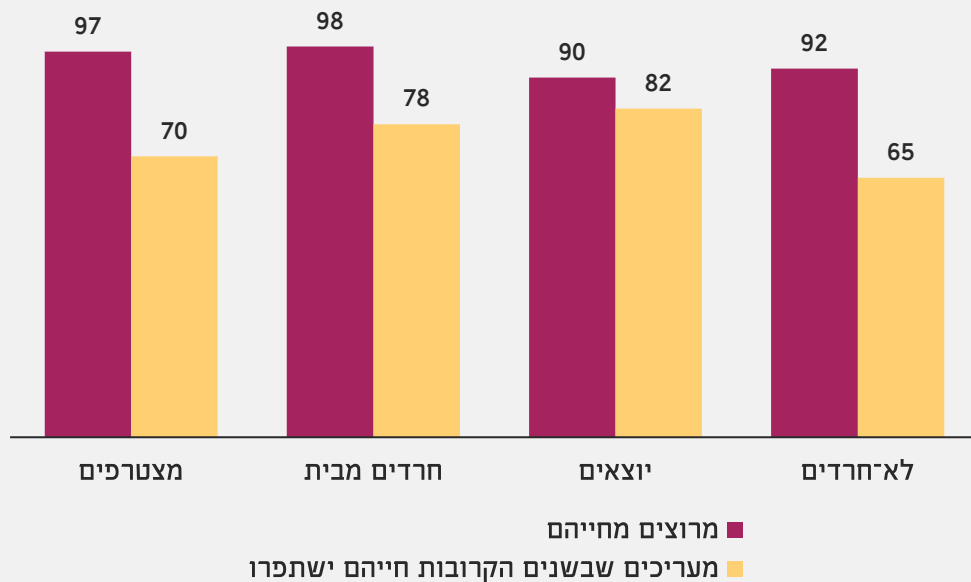
תרשים ד-6: שיעור הסבורים שבעתיד מצבם ישתפר מבחינה כלכלית וכללית (נשים וגברים) - צעירים

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-34. מעריכים שבשנים הקרובות חייהם/מצבם הכלכלי ישתפרו - מעריכים שבשנים הבאות, בהשוואה להיום, חייהם (מצבם הכלכלי) יהיה טוב יותר (המשיבים "לא יודע/ת" הוגדרו כמי שאינם מעריכים שיפור).

בקרב היוצאים אי-שביעות הרצון הכלכלית גם אינה פוגעת בשביעות הרצון הכללית מהחיים (90%) (תרשים ד-7), היבט שבו הם דומים ללא-חרדים (92%). גם בהיבט של אופטימיות כללית נרשם בקרב היוצאים שיעור גבוה (82%) - הדומה לזה של חרדים מבית (78%) וגבוה מזה של לא-חרדים (65%). במדד זה, של אופטימיות כללית, גם בגילים הצעירים (תרשים ד-6 למעלה) רמות האופטימיות של היוצאים (88%) גבוהות במקצת הן משל לא-חרדים (81%) והן משל חרדים מבית (81%).

תרשים ד-7: שיעור שבעי הרצון מחייהם והסבורים שבעתיד מצבם ישתפר

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. מעריכים שבשנים הקרובות חייהם ישתפרו - מעריכים שבשנים הקרובות, בהשוואה להיום, חייהם יהיו טובים יותר (המשיבים "לא יודע/ת" הוגדרו כמי שאינם מעריכים שיפור). מרוצים - השיבו "מרוצה מאוד" או "מרוצה" מהחיים.

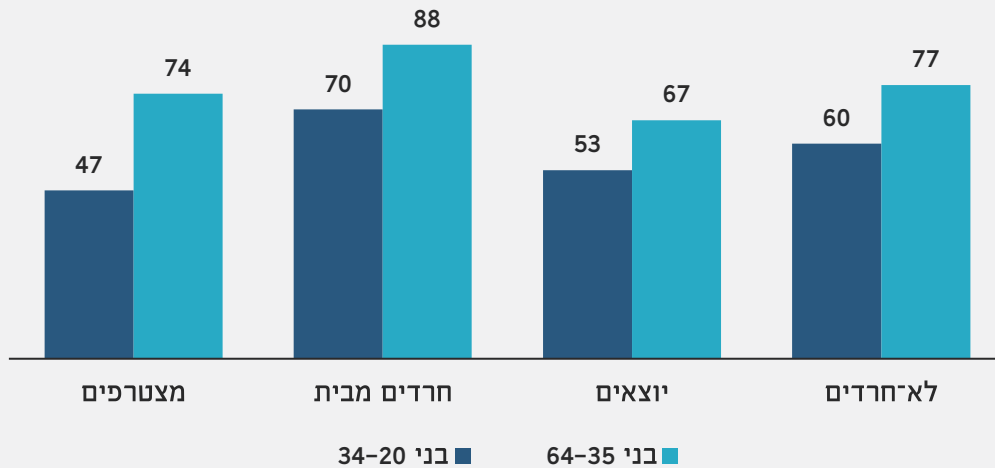
ד-3.2 רמת חיים כללית

שיעור בעלי דירה בקרב היוצאים נמוך מהשיעורים המקבילים בקרב לא-חרדים ובקרב חרדים מבית

הפערים במצבם הכלכלי של היוצאים במשך השנים מתבטאים גם במדדים אובייקטיביים כגון שיעור המדווחים שהם בעלי דירות, הנמוך מזה שבקבוצות המשנה האחרות (תרשים ד-8): כמחצית (53%) מהיוצאים הצעירים (20-34) דיווחו שהם בעלי דירות, נמוך במקצת מלא-חרדים (60%) ונמוך במידה ניכרת מחרדים מבית (70%). בקרב המבוגרים יותר (35-64) ההפרש בין שיעור בעלי הדירה בקרב היוצאים (67%) ובקרב הלא-חרדים (77%) נשאר דומה, אך גדל בהשוואה לחרדים מבית (88%).⁴

4. נתון זה יש לסייג במקצת. ראשית, "דירה בבעלות" כולל בעלות של אחד מבני משק הבית, כך שצער המתגורר עם הוריו בדירה שבבעלותם יחשב בעל דירה, וייתכן שהשיעור גבוה יותר בקרב הלא-חרדים. בנוסף, בשתי קבוצות הגיל בקרב היוצאים שיעור הצעירים גבוה בהשוואה ללא-חרדים ולחרדים מבית. סביר שתקנון מלא לגיל יקטין במקצת את ההפרש שבין היוצאים ובין הקבוצות האחרות (לדיון נוסף ראו בנספח המקוון, "הסקר החברתי").

תרשים ד-8: שיעור בעלי דירה (נשים וגברים) - בחלוקה לקבוצות גיל

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. דירה בבעלות - בעלות על הדירה של אחד מבני משק הבית או שיש להם דירה אחרת בבעלותם (השאלה מנוסחת ברמת משק הבית).

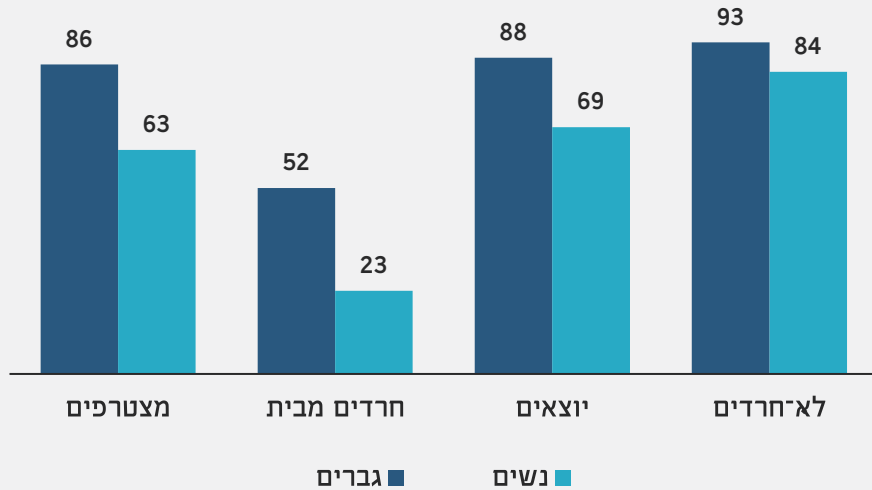
פערים אלו יכולים להיווצר בהשפעת אובדן העורך המשפחתי והקהילתי של היוצאים. בניגוד לבני גילם החרדים, המסתייעים בהוריהם ובמוסדות קהילתיים (כגון גמ"חים) לרכישת דירות ולפרנסת המשפחה, היוצאים נדרשים לכלכל את עצמם ללא יכולת להיעזר במשפחה ובקהילה החרדית.

ל-69% מהיוצאות רישיון נהיגה, פער נוסף נרשם בבעלי רישיון נהיגה. בחברה החרדית רבים נמנעים מלימודי נהיגה מסיבות אידאולוגיות, בייחוד בקרב הנשים. לעומת זאת, בקרב הלא-חרדים מדובר במיומנות בסיסית שנדרשת להשתלבות בהשכלה ובתעסוקה. היוצאים כקבוצה נמצאים בין שתי החברות: שיעורם של בעלי רישיון נהיגה בקרב היוצאים נמוך מעט מבקרב הלא-חרדים וגבוה במידה ניכרת מבקרב חרדים מבית (לנתונים בכלל הפילוחים ראו לוח ד-3 בסוף הפרק).

ל-69% מהיוצאות רישיון נהיגה, בהשוואה ל-23% מהחרדיות מבית ו-84% מהלא-חרדיות

מניתוח בחלוקה לפי מגדר (תרשים ד-9) עולה כי ל-88% מהיוצאים הגברים יש רישיון נהיגה - שיעור הקטן אך במעט מזה שבקרב לא-חרדים (93%), ואולם בקרב היוצאות השיעור עומד על 69% בלבד, נמוך במידה ניכרת מזה שבקרב לא-חרדיות (84%). בקרב חרדים מבית השיעורים נמוכים במידה ניכרת, כאשר רק ל-52% מהגברים ול-23% מהנשים יש רישיון נהיגה.

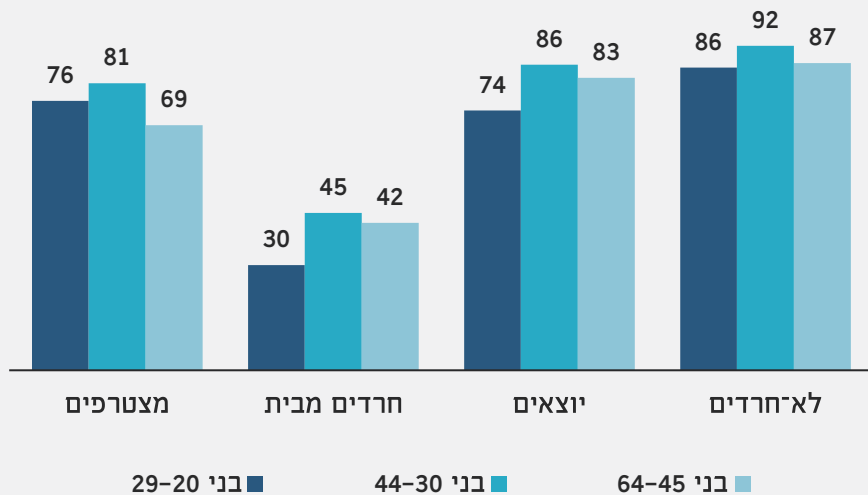
תרשים ד-9: שיעור בעלי רישיון נהיגה - לפי מגדר

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים בני 20-64.

השיעור הנמוך של בעלי רישיון נהיגה בקרב היוצאים בכלל והיוצאות בפרט מושפע כנראה מהשכיחות הנמוכה של בעלי רישיון נהיגה בקרב החרדים, וכן ממשיך הזמן הנדרש להוצאת רישיון נהיגה ועלות השיעורים. מצב זה משתקף בתרשים ד-10, המשווה את שיעור בעלי רישיון נהיגה לפי שלוש קבוצות גיל - צעירים (20-29), גיל ביניים (30-44) ומבוגרים (45-64) - ללא פילוח מגדרי. בגילים הצעירים לפחות משליש מהחרדים מבית (30%) וליותר משני שלישים מהיוצאים (74%) יש רישיון נהיגה בהשוואה ל-86% מהלא-חרדים. בשתי קבוצות הגיל המבוגרות יותר הפערים מצטמצמים, כשל-83%-86% מהיוצאים יש רישיון נהיגה, שיעור הנמוך במקצת מהשיעור בקרב לא-חרדים (87%-92%) וגבוה במידה ניכרת מהשיעור בקרב חרדים מבית (42%-45%).

תרשים ד-10: שיעור בעלי רישיון נהיגה (נשים וגברים) - בחלוקה לקבוצות גיל

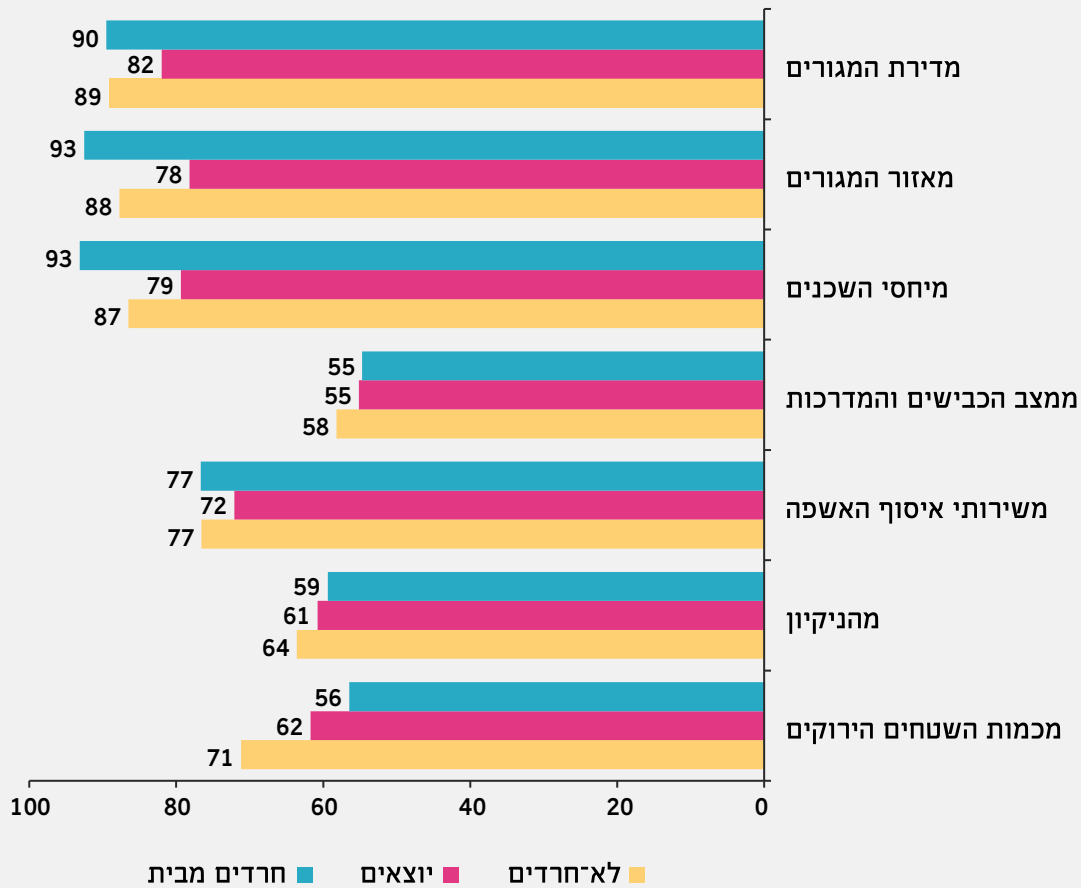

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.

ד-3.3 שביעות רצון מאזור המגורים

מצבם הכלכלי של היוצאים ניכר גם בשביעות הרצון ממאפייני המגורים (תרשים ד-11): היוצאים מרוצים מדירתם וממאפייני אזור המגורים שלהם מעט פחות מהלא־חרדים. כך למשל שיעור היוצאים שהביעו שביעות רצון מהדירה, מאזור מגוריהם ומיחסי השכנים עמד על כ-80%, בהשוואה לכ-90% בקרב לא־חרדים והחרדים מבית. יש לציין כי שביעות רצון נמוכה יחסית בהיבטים אלה מאפיינת אוכלוסיות בעלות הכנסה נמוכה (למ"ס, 2022). סביר להניח שמצבם הכלכלי של היוצאות והיוצאים מאלץ אותם להתגורר בדירות ובאזורים עם תנאים ירודים יותר, מה שפוגע במידת שביעות הרצון שלהם.

תרשים ד-11: שיעור שבעי הרצון מהדירה וממאפיינים באזור המגורים

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. מרוצים - השיבו "מרוצה מאוד" או "מרוצה".

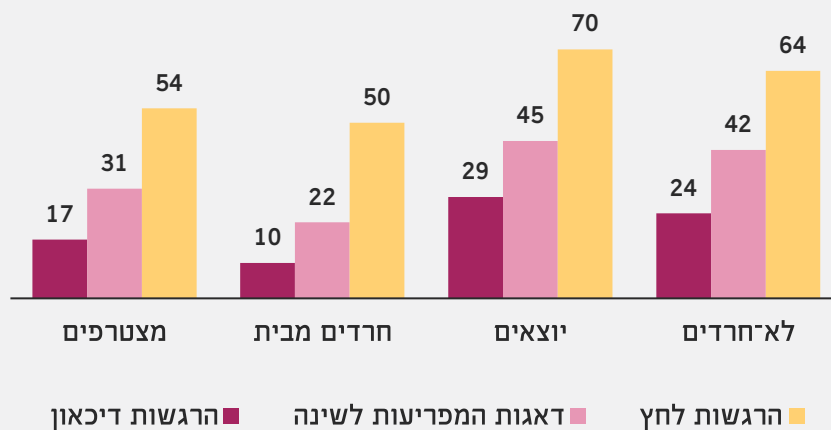
ד-4 מדדי רווחה רגשיים

אחת השאלות החוזרות ונשנות בנושא הרווחה של היוצאות והיוצאים היא שכיחות מצבים רגשיים כמו דיכאון. כפי שנסקר בגרסאות קודמות של שנתון זה (דויטש ושנפלד [עורכים], 2023), מחקרים שמבוצעים על מדגם לא מייצג של יוצאים - שאליו מגיעים המשיבים והמשיבות דרך עמותות הסיוע או קבוצות ייעודיות ליוצאים ברשתות החברתיות - מעלים פעם אחר פעם שכיחות גבוהה של דיכאון ובדידות בקרבם.

היוצאים מדווחים על בדידות ודיכאון בשכיחות דומה לזו של לא־חרדים, בניגוד לתפיסה הרווחת המציגה את היוצאים כבעלי קשיים רגשיים

ואולם כאשר בוחנים את שכיחות הדיווח על קשיים רגשיים של יוצאים מול לא־חרדים בנתוני הסקר החברתי של הלמ"ס, עולה תמונה אחרת. כך למשל נמצא כי שיעורם של היוצאים והיוצאות שחוו בשנה האחרונה תחושות דיכאון (29% גבוה אך במעט מזה של לא־חרדים (24%) (תרשים ד-12). פער קטן נמצא גם בשיעור המדווחים על הרגשת לחץ בשנה שחלפה (70%, 64%) ועל דאגות שהפריעו לשינה (42%, 45%).⁵

תרשים ד-12: שיעור החשים לחץ, דאגות ודיכאון (נשים וגברים)

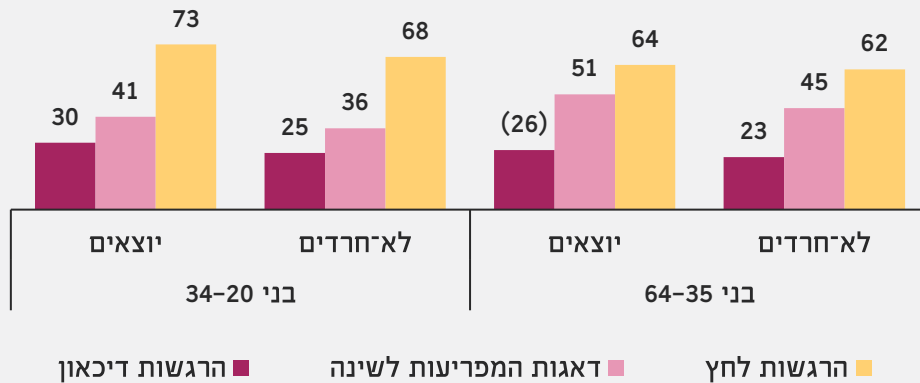
מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. חשים לחץ, דאגות ודיכאון - השיבו "תמיד או לעתים קרובות" או "לפעמים, מדי פעם" לשאלות "האם ב־12 החודשים האחרונים הרגשת לחוצה / הרגשת מדוכאת / דאגות הפריעו לך לישון".

יש מקום לשער שחויית הקושי הרגשי בקרב היוצאות והיוצאים מועצמת בשנים הסמוכות ליציאה, ולכן נבדקה שכיחותן של תחושות אלו בקרב צעירים בני 20-34 לעומת בני 35-64 (תרשים ד-13א). הנתונים מלמדים כי גם בגילים הצעירים קיים פער קטן בין היוצאים ללא־חרדים. הבדלים נבדקו גם לפי מגדר (תרשים ד-13ב).

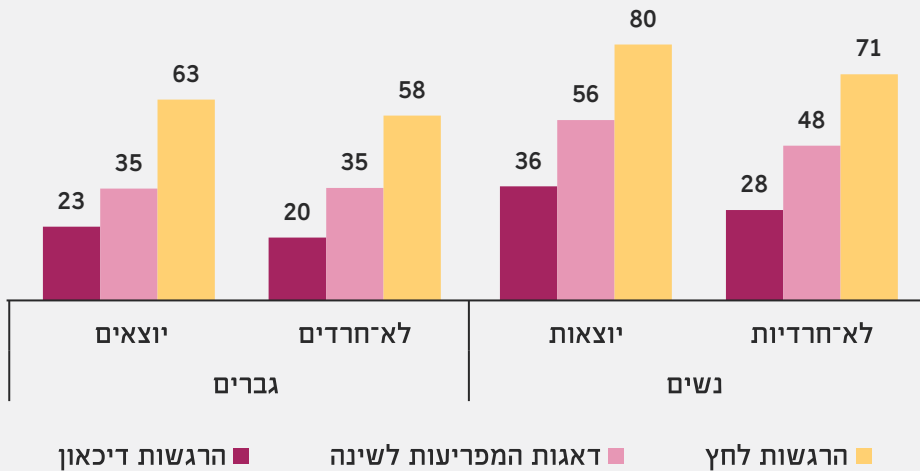
5. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעות מאורעות שבעה באוקטובר והמלחמה בעקבותיהם על היוצאים, אך בקרב לא־חרדים אין הבדל מהותי בין הרבעון הראשון לאחרון במדדים אלו.

תרשים ד-13: שיעור החשים לחץ, דאגות ודיכאון בקרב יוצאים ולא־חרדים - לפי גיל ומגדר

א. לפי קבוצות גיל

ב. לפי מגדר

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3 (להרחבה ראו בנספח המקוון).
 מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.
 חשים לחץ, דאגות ודיכאון - השיבו "תמיד או לעתים קרובות" או "לפעמים, מדי פעם" לשאלות "האם ב־12 החודשים האחרונים הרגשת לחוצה / הרגשת מדוכאת / דאגות הפריעו לך לישון".

ככלל נשים מדווחות יותר מגברים על קשיים רגשיים. הנשים הלא־חרדיות מדווחות בשיעורים גבוהים מהגברים על הרגשות דיכאון (28% לעומת 20%), על דאגות שמפריעות לשינה (48% לעומת 35%) ועל הרגשות לחץ (71% לעומת 58%). בדומה לכך, גם הנשים היוצאות מדווחות על קשיים אלו יותר מהגברים. עם זאת יש לציין כי בניגוד ליוצאים הגברים, שמדווחים על קשיים אלו בשיעורים דומים יחסית לגברים הלא־חרדים, הנשים היוצאות מדווחות על קשיים אלו בשיעורים גבוהים יותר מנשים לא־חרדיות.

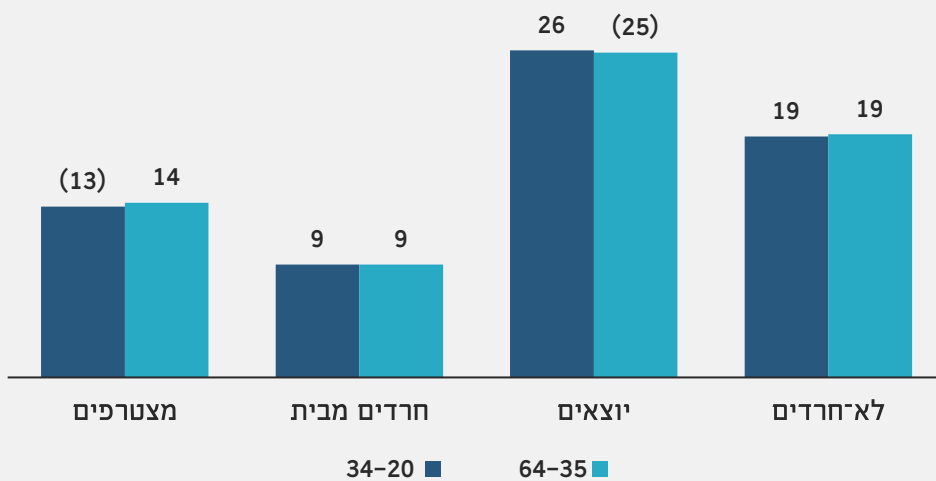
ההיבט היחיד שבו ניכר הבדל בין יוצאים ללא־חרדים הוא תחושת הבדידות. היציאה היא פעולה של התנתקות חברתית, וניתן לצפות לשיעורים גבוהים של תחושות בדידות בקרב היוצאים. עם זאת, ואף שבהיבט זה אכן נרשם הבדל בין יוצאים ללא־חרדים, מדובר בהבדל קטן (תרשים ד-14א). כרבע מהיוצאים דיווחו שלעיתים הם חווים מצבי בדידות - שיעור הגבוה רק במקצת מהשיעור בקרב לא־חרדים, שעמד על 19%, וממצא זה עקבי גם בגילים הצעירים (20-34). כך או כך,

לא ניתן לשלול אפקט חזק בשנים הראשונות ליציאה, שאינו בא לידי ביטוי בגילים הצעירים. מכיוון שהסקר החברתי כולל רק בני 20 ומעלה, בדיקת השערה זו מוגבלת.

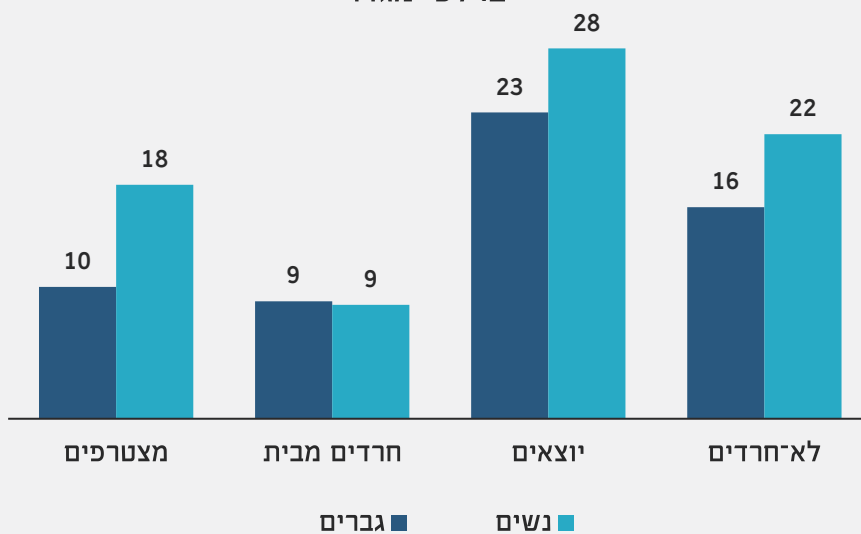
ממצא זה עקבי גם בניתוח לפי מגדר (תרשים ד-14): אף שהנשים ככלל מדווחות בשיעורים גבוהים יותר מגברים על תחושות בדידות (22% לעומת 16%), הן הנשים היוצאות והן הגברים היוצאים מדווחים על חוויות בדידות בשיעור הגבוה ב-6-7 נקודות האחוז מהלא־חרדים מאותו מגדר.

תרשים ד-14: שיעור החווים בדידות - בחלוקה לקבוצות גיל ולמגדר

א. לפי קבוצות גיל

ב. לפי מגדר

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3 (להרחבה ראו בנספח המקוון).
 מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.
 חשים בדידות - השיבו "לעתים קרובות" או "מדי פעם" לשאלה "האם יש מצבים שבהם אתה/מרגיש/ה בדידות?"

מהממצאים שהובאו למעלה ניתן להעריך בזהירות כי המחקרים שאיתרו שכיחות גבוהה של מצבי דיכאון בקרב יוצאים אינם מייצגים את הממוצע של כלל אוכלוסייה זו. נראה כי שכיחות הקשיים הרגשיים גבוהה רק במעט בהשוואה ללא-חרדים, וזאת כצפוי לנוכח פערי ההשכלה, האתגרים בשילוב בתעסוקה איכותית ושאר האתגרים שהיוצאות והיוצאים מתמודדים עימם, וחלקם שכיחים יותר בתחילת היציאה.

עם זאת סביר גם להעריך שקיימת תת־קבוצה של יוצאים ששונה מיתר היוצאים בתחומים האלה, וזו נעלמת בממוצעים של היוצאים בסקר החברתי. תת־קבוצה זו עשויה להתאפיין ברקע משפחתי שונה וכן בתנאים חברתיים ונפשיים אחרים בשלב המייד שלאחר היציאה. עניין זה נידון לעומק בתיבה ד-1 בפרק זה. מלבד זאת נחוץ מחקר עומק שיזהה בנתוני הלמ"ס קבוצות שמקושרות לשכיחות גבוהה של תחושות בדידות ודיכאון. בנוסף, יש לחקור את ההיתכנות להטיית רצייה חברתית בשאלונים המופצים במסגרת ארגונית הסיוע ליוצאי החברה החרדית - כלומר לבחון האם האווירה הכללית ושאלות מקדימות מגבירות את הסיכוי לדיווח על תחושות מסוג זה.

תיבה ד-1 השוואת מדדי רווחה בין הסקר החברתי לסקר ההשתלבות

מבוא

מחקרים שהתבססו על שאלונים שהופצו בקרב הפונים לעמותות שמסייעות ליוצאי החברה החרדית, דיווחו על שכיחות גבוהה בקרב יוצאות ויוצאים של מצבים רגשיים כמו דיכאון (למשל לסרי, 2020; קיסר-שוגרמן ואח', 2022; דוד וטרקטנברג, 2022).

חלק מהסקרים שמופצים באופן זה מעודדים השבה באמצעות הקשר של נותני השירותים עם היוצאים או מתן תגמולים כספיים, וסביר כי עידוד זה מביא לידי השבה גבוהה יותר בקרב יוצאים חסרי עורך כלכלי. ניתן לשער שהיוצאים ששביעות רצונם מהקשר שלהם עם המשפחה נמוכה יותר, יחפשו יותר הן שירותים וקהילות ייעודיים ליוצאים, והן את התגמול הכספי מעצם ההשבה. ניתן גם לשער ששיעורם של בעלי הקשיים הרגשיים בקרב אותם משיבים יהיה גבוה במידה ניכרת מהמוצע בקרב כלל היוצאים.

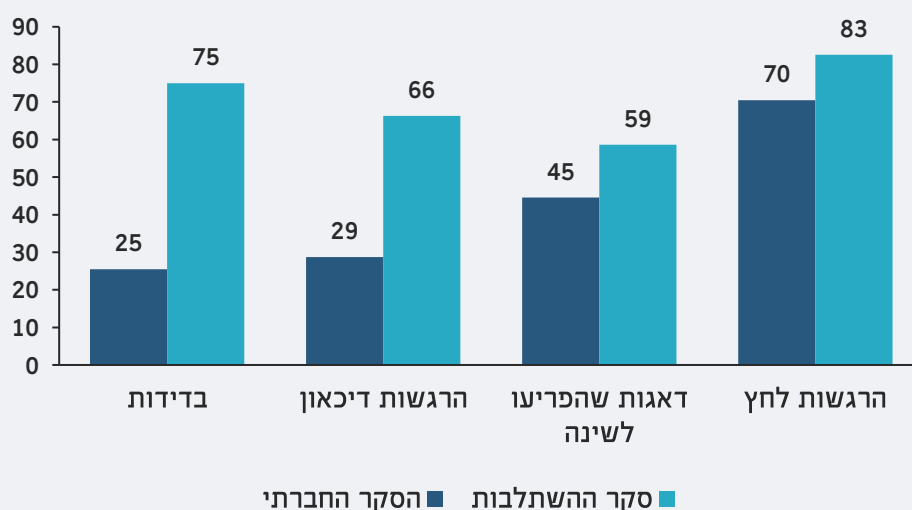
בנוסף, שאלות על חוויות רגשיות עלולות להיות מוטות בשל רצייה חברתית (הטיה שמביאה בחשבון כי חלק מהמשיבים עונים כפי שהם חושבים שמצופה מהם לענות). כך למשל המשתתפים בתוכניות ייעודיות ליוצאים עשויים לחשוב שמצופה מהם לבטא חוויות של מסכנות, ולכן מדווחים יותר על קשיים רגשיים. השערה אלטרנטיבית היא שמדובר בקבוצה בשלב מוקדם יותר ביציאה.

במטרה לבחון השערות אלו, בוצעה השוואה בין נתוני הסקר החברתי של הלמ"ס לבין נתונים מתוך סקר שהפיץ ארגון יוצאים לשינוי (להלן "סקר ההשתלבות") ביחס למדדי רווחה רגשיים ומידת הקשר עם המשפחה.⁶ מדדים אלו נבחנו גם לפי מספר השנים שחלפו מהיציאה (להלן "ותק יציאה"), נוסף על הניתוח של מידת הקשר של יוצאים עם הוריהם.

מדדי רווחה רגשיים - השוואת מקורות

השוואה בין נתוני הסקר החברתי לנתוני סקר ההשתלבות מצביעה על הבדלים ניכרים בכל מדדי הרווחה הרגשיים: תחושות בדידות ודיכאון, דאגות שהפריעו לשינה ותחושות לחץ (תרשים ד-1). בייחוד בלטו הבדלים בשיעור המשיבים שדיווחו על תחושות בדידות ודיכאון: כשלושה רבעים מהמשיבים לסקר ההשתלבות דיווחו על מצבים של תחושות בדידות (75%) וכשני שלישים על תחושות דיכאון (66%) לעומת פחות משליש מקרב היוצאים בסקר החברתי (בדידות 25% ודיכאון 29%).

תרשים ד-1: מדדי רווחה רגשיים בקרב היוצאים (נשים וגברים) - השוואה בין הסקר החברתי לסקר ההשתלבות (%)

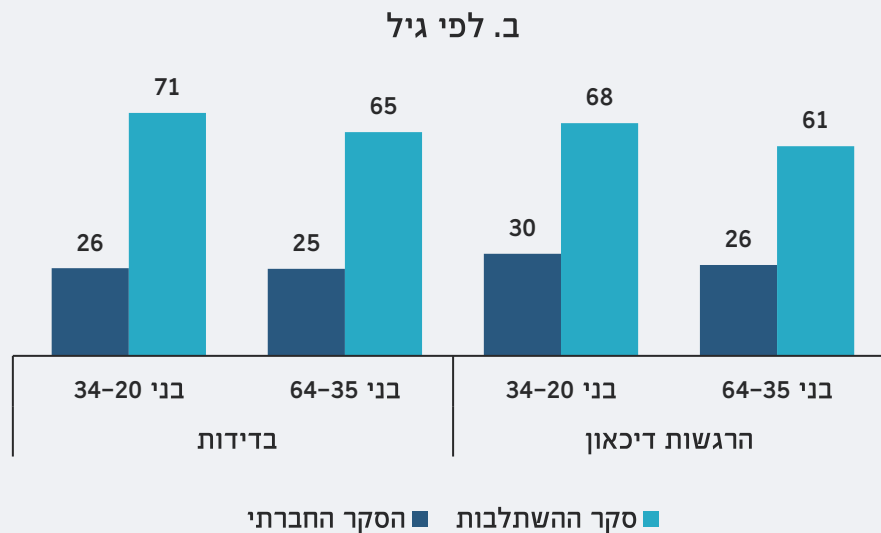
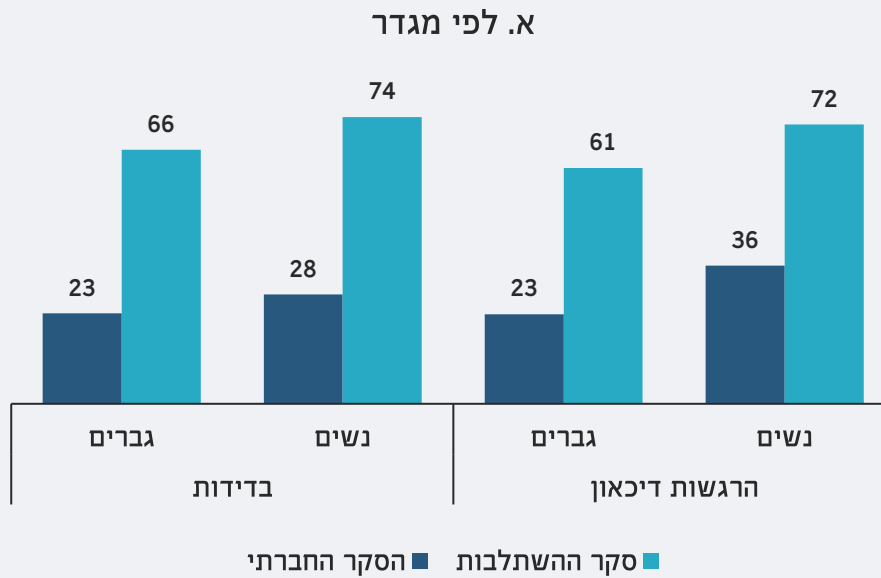
בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3 (להרחבה ראו בנספח המקוון). מקורות: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.

סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206). חשים בדידות - השיבו "לעתים קרובות" או "מדי פעם" לשאלה "האם יש מצבים שבהם את/ה מרגיש/ה בדידות?"

6. נוסח השאלות בסקר ההשתלבות זהה לנוסח בסקר החברתי של הלמ"ס.

אומדן שיעור הבדידות לפי סקר ההשתלבות היה גבוה באופן עקבי הן בניתוח לפי מגדר (תרשים ד-ת-2) והן בניתוח לפי גיל (תרשים ד-ת-2), כך שסביר שהגורם העיקרי להבדלים אינו הזמן שחלף מהיציאה.⁷

תרשים ד-ת-2: מדדי רווחה רגשיים בקרב היוצאים לפי גיל ומגדר - השוואה בין הסקר החברתי לסקר ההשתלבות (%)

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3 (להרחבה ראו בנספח המקוון).

מקורות: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.

סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206).

7. גיל המשיבים בעת הסקר היה מתואם עם גיל היציאה.

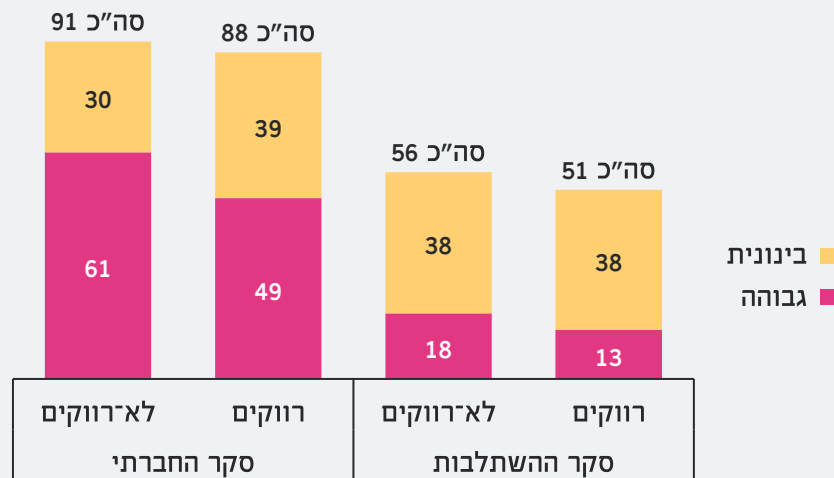
קשר עם המשפחה - השוואת מקורות

לבסוף, כדי לבחון באיזו מידה מידת הקשר עם משפחת המוצא עשויה להסביר את הממצאים, נעשתה השוואה בין שני הסקרים בנוגע לשיעור שבעי רצון מהקשר עם המשפחה. הניתוח נעשה לפי סטטוס משפחתי, שכן ייתכן שחלק מהנשואים או מההורים לילדים מדווחים על המשפחה שבחרו להקים ולא על משפחת המוצא (תרשים ד-ת-3).

הממצאים מצביעים על הבדל ניכר בין המקורות בכל האמור בשיעור היוצאים שהם שבעי רצון מהקשר עם המשפחה. בקרב משיבי סקר ההשתלבות, כמחצית הביעו שביעות רצון מהקשר עם המשפחה (51% מהרווקים ו-56% מהלא-רווקים), לעומת כ-90% בקרב משיבי הסקר החברתי - כשההבדל הבולט הוא בשיעור שדיווחו על שביעות רצון גבוהה (49%-61% בסקר החברתי לעומת 13%-18% בסקר ההשתלבות). נתונים אלו מחזקים את ההשערה כי המשיבים לסקר ההשתלבות הם בעלי עורף משפחתי חלש יותר, מה שיכול להסביר את הקשיים הרבים יותר.

תרשים ת-ד-3: שביעות רצון מהקשר המשפחתי בקרב היוצאים - השוואה בין הסקר החברתי לסקר ההשתלבות (%)

מרוצים מהקשר המשפחתי

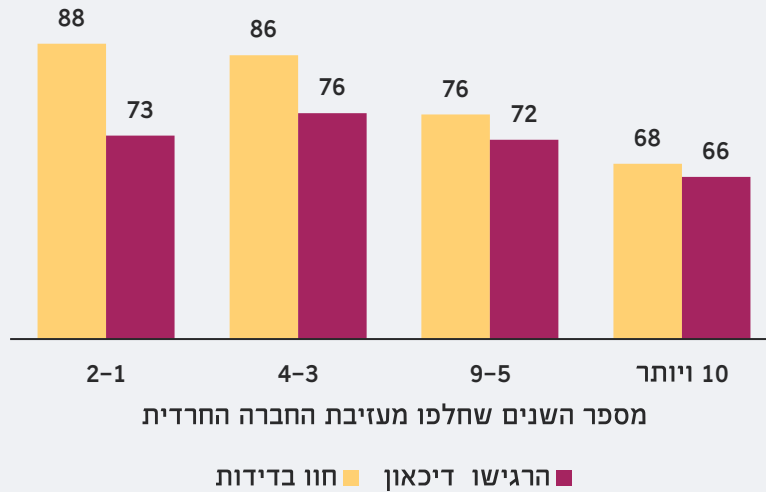

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64. סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206).

מדדי רווחה וקשר עם המשפחה לפי ותק יציאה

דויטש ושנפלד (2023) הציעו פרשנות כי המשיבים לסקרים אלה נמצאים בתקופות הראשונות לאחר היציאה. ניתוח של מדידים אלו מלמד על שיפור בקרב יוצאים ותיקים, אך עדיין קיים פער מול נתוני הסקר החברתי (תרשים ד-ת-4). כך למשל כ-90% מהיוצאים בשנתיים הראשונות דיווחו על תחושת בדידות לעומת כ-70% בלבד בקרב המשיבים שיצאו לפני כעשור. גם בשיעור המשיבים שחוו דיכאון נרשמה ירידה, אבל מתונה יותר (מ-73% ל-66%). כאמור, למרות הצמצום, נשאר פער ניכר בהשוואה ליוצאים בסקר החברתי, שבקרבם השיעורים עמדו על 25% שחוו בדידות ועל 29% שהרגישו דיכאון.

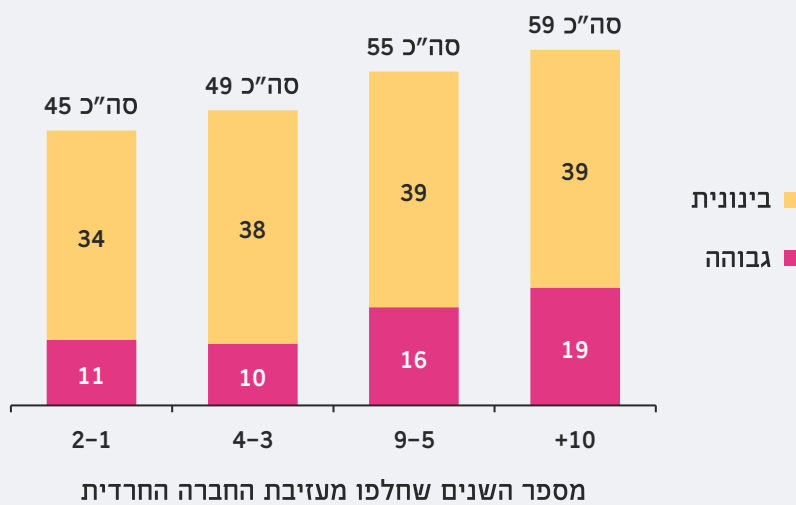
תרשים ד-ת-4: תחושות דיכאון ובדידות בקרב היוצאים - השוואה לפי ותק מהיציאה (סקר ההשתלבות)⁸

סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206).

ממצאים דומים מתקבלים כשמנתחים את השינויים במידת שביעות רצון מהקשר המשפחתי לפי ותק מהיציאה (תרשים ד-ת-5): רק 45% מהיוצאים בשנתיים הראשונות הביעו שביעות מהקשר המשפחתי לעומת 59% מהיוצאים שיצאו לפני עשור ויותר. אך גם השיעור בקרב הוותיקים נמוך משל היוצאים בסקר החברתי, שעמד על כ-90%.

תרשים ד-ת-5: שביעות רצון מהקשר המשפחתי בקרב היוצאים - השוואה לפי ותק מהיציאה (סקר ההשתלבות)

מקור: סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206).
שבעי רצון מהקשר המשפחתי: גבוהה - מאוד מרוצים; בינונית - מרוצים.

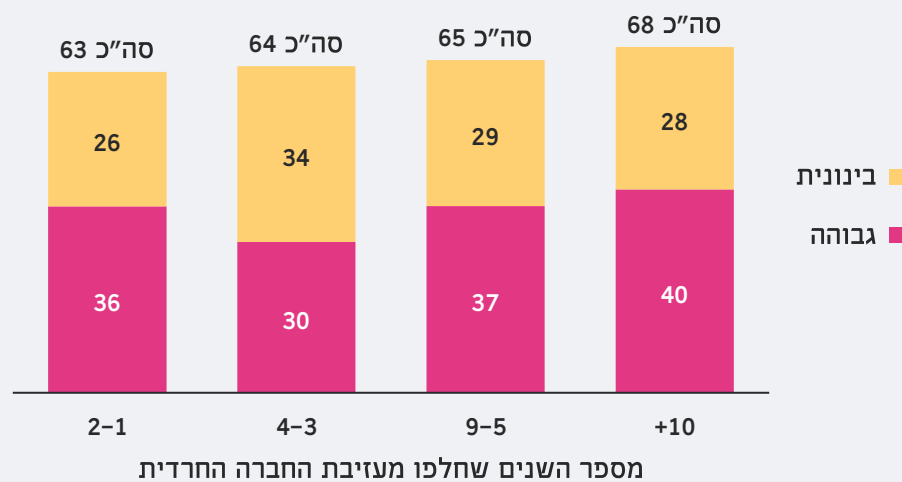
8. ייתכן שחלק מהשיפור בקרב יוצאים בעלי ותק יציאה גבוה יותר קשור למצב המשפחתי.

הקשר עם ההורים

נוסף על שביעות הרצון מהקשר עם משפחת המוצא, סקר ההשתלבות מאפשר גם לבחון את איכות הקשר של היוצאים עם הוריהם (תרשים ד-ת-6). מניתוח זה נראה שכ-90% מהיוצאים נמצאים בקשר כלשהו עם הוריהם ורק כ-10% בנתק (ראו תרשים ד-נ-1 שבנספח), בדומה לממצאים של דויטש וקפלן (2023). יש לציין כי בשונה מהממצאים של דויטש וקפלן (שם) ולפיהם בשנה הראשונה כרבע מהיוצאים דיווחו על נתק מההורים, בסקר ההשתלבות שיעור המדווחים על נתק בשנה הראשונה ליציאה נמוך יותר ודומה לשיעור המדווחים לאחר מכן.

מכל מקום, אף שהרוב שומרים על קשר, רק כשני שלישים מהיוצאים דיווחו שאיכות הקשר עם הוריהם גבוהה או בינונית (השליש הנוסף דיווחו על קשר חלש או על נתק). בקרב יוצאים שעזבו את החברה החרדית בשנתיים האחרונות שיעור המדווחים על קשר טוב עומד על 63%, ובקרב יוצאים שעזבו לפני עשור ויותר - על 68%. נתוני סקר ההשתלבות בנוגע למדדים אלו דומים לנתונים שהציגו קיסר-שוגרמן ואח' (2022).

תרשים ד-ת-6: מידת הקשר של היוצאים עם ההורים - השוואה לפי ותק מהיציאה (סקר ההשתלבות)

סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206).

גבוהה - השיבו שאיכות הקשר עם ההורים טובה או טובה מאוד. להתפלגות המלאה ראו תרשים נ-ה-1.

סיכום

בסקר ההשתלבות נשאלו שאלות גם על שביעות הרצון של היוצאים ממצבם הכלכלי. בהשוואה לנתוני הסקר החברתי, נמצא כי שיעור נמוך יותר של יוצאים דיווחו כי הם מרוצים ממצבם הכלכלי (54% בסקר החברתי לעומת 38% בסקר ההשתלבות, ראו אצל דויטש ושנפלד, 2023). ייתכן שקיים גם קשר בין שביעות הרצון מהמצב הכלכלי למדדי הרווחה.

מהממצאים שהובאו למעלה ניתן להעריך בזירות כי המחקרים שאיתרו שכוחות גבוהה של מצבי דיכאון בקרב יוצאים (נשים וגברים) אינם מייצגים את הממוצע של כלל אוכלוסייה זו. עם זאת סביר להניח שקיימת תת-קבוצה של יוצאים ששונה מיתר היוצאים בתחומים האלה, וזו נעלמת בממוצעים של היוצאים בסקר החברתי. תת-קבוצה זו עשויה להתאפיין ברקע משפחתי שונה מכלל היוצאים, למשל: בקרב הפונים לארגוני הסיוע יש שיעור גבוה של יוצאים שהקשר שלהם עם הוריהם פחות טוב, מאפיין שמקושר עם קשיים רגשיים וכלכליים.

מהממצאים עולה עוד שקיים קשר בין מדדים אלו לזמן שעבר מהיציאה, אך הוא אינו מסביר את כל ההבדלים. לצורך אפיון וזיהוי התופעה, חשוב לבצע מחקר עומק שיזהה בנתוני הלמ"ס קבוצות שמקושרות לשכוחות גבוהה של תחושות בדידות ודיכאון.

ד- לוחות

בלוחות הבאים מוצגים נתונים מורחבים בנוגע לארבע קבוצות המשנה שעבורן הוצגו נתונים בגוף הפרק: **יוצאים (חרדים לשעבר)** - בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום; **חרדים מבית** - בעלי רקע חרדי שהם חרדים כיום; **מצטרפים ("מתחרדים")** - בעלי רקע לא חרדי שהם חרדים כיום; **לא־חרדים** - בעלי רקע לא חרדי שאינם חרדים כיום.

בנוסף מוצגים נתונים לשתי קבוצות הניתוח הרחבות לפי השתייכות בעבר וכיום:

- **כלל בעלי רקע חרדי** (חרדים מבית ויוצאים)
- **כלל החרדים כיום** (חרדים מבית ומצטרפים)

הערכים של קבוצת **כלל הלא־חרדים כיום** (לא־חרדים ויוצאים) אינם מובאים בלוחות, כיוון שבערכיהם הם דומים מאוד לערכים של לא־חרדים.

לוח ד-1: שביעות רצון מהקשר המשפחתי - בחלוקה לפי מצב משפחתי (%)

כלל החרדים כיום	כלל בעלי רקע חרדי	מצטרפים	חרדים מבית	יוצאים	לא-חרדים	
שביעות רצון מהקשר המשפחתי						
סך הכול						
16	15	26	13	34	26	בינונית ¹
82	82	71	85	56	70	גבוהה ²
98	98	96	99	90	96	סך הכול מרוצים
רווקים⁵						
15	21		14	39	25	בינונית ¹
82	74		83	49	70	גבוהה ²
97	95		97	88	96	סך הכול מרוצים
לא-רווקים						
16	14	26	13	30	27	בינונית ¹
82	84	71	86	61	69	גבוהה ²
98	98	95	99	92	96	סך הכול מרוצים
המידה שבני משפחה מעריכים						
סך הכול						
8	8	13	7	20	11	בינונית ³
91	90	85	92	73	87	גבוהה ⁴
99	99	98	99	93	98	סך הכול מעריכים
רווקים⁵						
13	14		(10)	(24)	13	בינונית ³
86	83		89	65	85	גבוהה ⁴
99	97		99	90	97	סך הכול מעריכים
לא-רווקים						
8	7	12	6	(17)	11	בינונית ³
91	92	86	93	79	88	גבוהה ⁴
99	99	98	99	95	98	סך הכול מעריכים

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3. הערכים של מצטרפים רווקים הושמטו בשל מספר תצפיות נמוך (להרחבה ראו בנספח המקוון).

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים (נשים וגברים) בני 20-64.

1. שביעות רצון בינונית - מרוצים מהקשר המשפחתי
2. שביעות רצון גבוהה - מרוצים מאוד מהקשר המשפחתי
3. הערכה בינונית - במידה מסוימת חשים הערכה מהמשפחה
4. הערכה בינונית - במידה רבה חשים הערכה מהמשפחה
5. רווקים - כולל גרושים או אלמנים ללא ילדים

לוח ד-2: שביעות רצון כללית וכלכלית - בחלוקה לפי מגדר ולפי קבוצות גיל (%)

כלל החרדים כיום	כלל בעלי רקע חרדי	מצטרפים	חרדים מבית	יוצאים	לא-חרדים	
גברים ונשים						
98	97	97	98	90	92	מרוצים מחייהם ¹
76	79	70	78	82	65	מעריכים שחיהם ישתפרו ²
72	71	69	73	54	65	מרוצים ממצבם הכלכלי ¹
65	67	62	66	74	59	מעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר ³
מצליחים לכסות את הוצאותיהם						
67	68	60	69	64	74	החודשיות ⁴
גברים						
67	68	60	69	64	74	מרוצים מחייהם ¹
97	96	97	98	88	92	מעריכים שחיהם ישתפרו ²
76	79	69	79	77	64	מרוצים ממצבם הכלכלי ¹
75	74	71	76	56	68	מעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר ³
מצליחים לכסות את הוצאותיהם						
64	67	60	66	72	61	החודשיות ⁴
נשים						
98	98	97	98	92	93	מרוצות מחייהן ¹
77	79	72	78	88	66	מעריכות שחיהן ישתפרו ²
68	67	66	69	52	63	מרוצות ממצבן הכלכלי ¹
66	68	64	67	77	57	מעריכות שמצבן הכלכלי ישתפר ³
מצליחות לכסות את הוצאותיהן						
65	66	59	67	63	72	החודשיות ⁴
צעירים בני 20-34 (גברים ונשים)						
98	97	98	98	91	94	מרוצים מחייהם ¹
82	82	84	81	88	81	מעריכים שחיהם ישתפרו ²
72	70	72	72	54	63	מרוצים ממצבם הכלכלי ¹
72	72	78	71	83	78	מעריכים שמצבם הכלכלי ישתפר ³
מצליחים לכסות את הוצאותיהם						
71	71	63	72	67	78	החודשיות ⁴

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים בני 20-64.

1. השיבו "מרוצה מאוד" או "מרוצה".
2. מעריכים שבשנים הקרובות חייהם יהיו טובים יותר.
3. מעריכים שבשנים הקרובות מצבם הכלכלי יהיה טוב יותר.
4. השיבו "מצליח/ה ללא כל קושי" או "מצליח/ה" לכסות את כל ההוצאות החודשיות של משק הבית (כולל הוצאות למזון, לחשמל, לטלפון וכדומה).

לוח ד-3: רמת חיים כללית - בחלוקה לפי מגדר ולפי קבוצות גיל (%)

כלל החרדים כיום	כלל בעלי רקע חרדי	מצטרפים	חרדים מבית	יוצאים	לא־חרדים	
גברים ונשים						
75	75	67	77	57	71	בעלי דירה ¹
47	42	71	38	73	87	בעלי מכונית ²
15	18	13	16	34	46	בשנה האחרונה נפשו בחו"ל
47	42	76	38	80	88	בעלי רישיון נהיגה
גברים						
75	76	64	79	59	71	בעלי דירה ¹
47	42	72	38	74	87	בעלי מכונית ²
16	18	15	16	35	46	בשנה האחרונה נפשו בחו"ל
61	56	86	52	88	93	בעלי רישיון נהיגה
נשים						
74	74	70	76	56	71	בעלות דירה ¹
47	42	70	39	71	86	בעלות מכונית ²
14	17	(11)	15	33	46	בשנה האחרונה נפשו בחו"ל
32	28	63	23	69	84	בעלות רישיון נהיגה
צעירים בני 20-34 (גברים ונשים)						
67	68	47	70	53	60	בעלי דירה ¹
40	39	70	36	67	84	בעלי מכונית ²
15	18	11	16	34	47	בשנה האחרונה נפשו בחו"ל
40	39	77	34	77	88	בעלי רישיון נהיגה

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3 (להרחבה ראו בנספח המקוון).
 מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים בני 20-64.
 1. מתגורר/ת בדירה בבעלות אחד מבני משק הבית או שבבעלותם דירה אחרת (שאלה ברמת משק הבית)
 2. עומדת לרשותם מכונית פרטית או מסחרית, לא כולל משאיות מעל 4 טון או כלי רכב דו־גלגלי (שאלה ברמת משק הבית)

לוח ד-4: מדדי רווחה רגשיים - בחלוקה לפי מגדר ולפי קבוצות גיל (%)

כלל החרדים כיום	כלל בעלי רקע חרדי	מצטרפים	חרדים מבית	יוצאים	לא-חרדים	
גברים ונשים						
10	11	14	9	25	19	בדידות ¹
51	52	54	50	70	64	הרגישו לחוצים ²
12	12	17	10	29	24	הרגישו מדוכאים ²
24	24	31	22	45	42	חווים דאגות המפריעות לשינה ²
95	96	94	96	93	95	מתמודדים עם בעיות ²
90	91	85	92	83	84	הרגישו מלאי מרץ ²
גברים						
9	11	10	9	23	16	הרגישו בדידות ¹
44	45	48	42	63	58	הרגישו לחץ ²
11	11	16	10	23	20	הרגישו דיכאון ²
20	21	25	19	35	35	חוו דאגות שהפריעו לשינה ²
95	95	93	95	89	94	מתמודדים עם בעיות ²
89	90	85	91	83	84	הרגישו מלאי מרץ ²
נשים						
11	11	18	9	28	22	הרגישו בדידות ¹
58	59	61	57	80	71	הרגישו לחץ ²
12	12	18	10	36	28	הרגישו דיכאון ²
28	27	39	24	56	48	חוו דאגות שהפריעו לשינה ²
96	97	96	96	97	95	מתמודדות עם בעיות ²
91	92	86	93	84	83	הרגישו מלאות מרץ ²
צעירים בני 20-34 (גברים ונשים)						
9	11	(13)	9	26	19	הרגישו בדידות ¹
49	51	54	49	73	68	הרגישו לחץ ²
10	12	(13)	10	30	25	הרגישו דיכאון ²
20	21	25	19	41	36	חוו דאגות שהפריעו לשינה ²
96	96	95	96	94	95	מתמודדים עם בעיות ²
92	92	88	93	87	86	הרגישו מלאי מרץ ²

בסוגריים - ערך בקטגוריה שטעות הדגימה היחסית בה היא בין 0.15 ל-0.3 (להרחבה ראו בנספח המקוון).

מקור: נתוני הסקר החברתי לשנים 2017-2023, יהודים בני 20-64.

6. השיבו "לעתים קרובות" או "מדי פעם" לשאלה "האם יש מצבים שבהם את/ה מרגיש/ה בדידות".
7. חשים לחץ, דיכאון, דאגות שהפריעו לישון, התמודדו עם בעיות, או הרגישו מלאי מרץ - השיבו "תמיד או לעתים קרובות" או "לפעמים, מדי פעם" לשאלות "האם ב-12 החודשים האחרונים הרגשת לחוצ/ה / הרגשת מדוכא/ת / דאגות הפריעו לך לישון / התמודדת עם בעיות / היית מלא מרץ".

ד-מקורות

דוד, י', וטרקטנברג, א' (2022). ממצאים ראשוניים מסקר יוצאים 2022: רווחה נפשית בקרב יוצאי החברה החרדית. בתוך: צ' דויטש (עורך), **יוצאים עם נתונים 2022** (עמ 41-42). ירושלים: יוצאים לשינוי.

דויטש, צ', וקפלן, ש' (2023). **קרוב רחוק: הקשר של יוצאי החברה החרדית עם משפחותיהם**. ירושלים: יוצאים לשינוי.

דויטש, צ', ושנפלד, מ' (עורכים) (2023). **יוצאים עם נתונים: שנתון יוצאות ויוצאי החברה החרדית 2023**. ירושלים: יוצאים לשינוי.

למ"ס (2022). הסקר החברתי 2020 - לוח 3 (פרסום מס' 1864). ירושלים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

לסרי, ש' (2020). "זהות האני" כגורם מתווך בקשר שבין חשיבה דיכוטומית והסתגלות חברתית-תרבותית למצוקה נפשית בקרב צעירים "יוצאים בשאלה" מהמגזר החרדי בישראל, עבודת מוסמך. אוניברסיטת אריאל בשומרון.

קיסר-שוגרמן, א', קנת, ר', רם, א', קנת, ל', ציפרפל, ס', רווה, א', וגל, ר' (2022). **מרכזי קהילה והכוון ליוצאי המגזר החרדי מיסודה של עמותת 'יוצאים לשינוי'**. חיפה: מוסד שמואל נאמן.

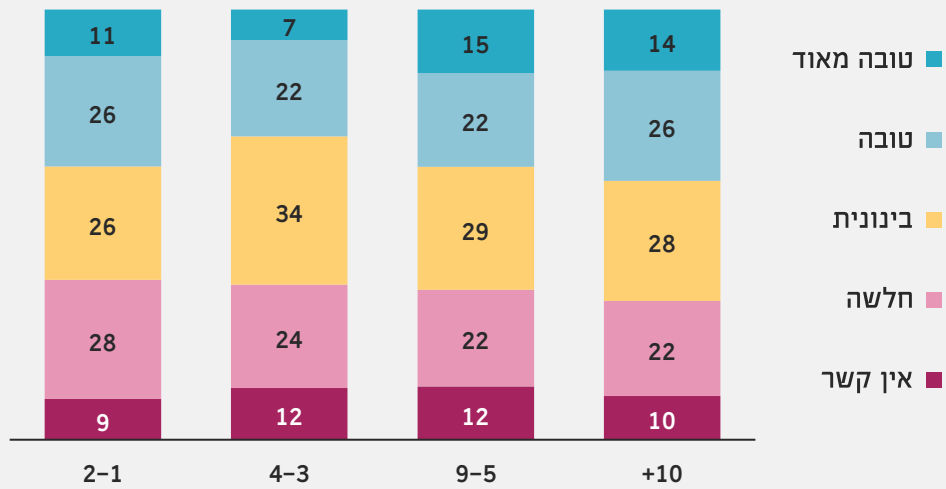
Crowne, D. P., & Marlowe, D. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. *Journal of consulting psychology*, 24(4), 349-354.

Edwards, A. L. (1953). The relationship between the judged desirability of a trait and the probability that the trait will be endorsed. *Journal of applied Psychology*, 37(2), 90-93.

Rier, D. A., Schwartzbaum, A., & Heller, C. (2008). Methodological issues in studying an insular, traditional population: a women's health survey among Israeli haredi (ultra-Orthodox) Jews. *Women & Health*, 48(4), 363-381.

ד-נספחים
נספח ד-1 השלמת נתונים

תרשים ד-נ-1: התפלגות מידת הקשר עם ההורים

סקר ההשתלבות: סקר מקוון שהפיץ ארגון "יוצאים לשינוי" בחודשים מרץ-אפריל 2024 בקרב יוצאות ויוצאים (בעלי רקע חרדי שאינם חרדים כיום, לפי הגדרה עצמית) בני 18 ומעלה (N=1,206).
גבוהה - השיבו שאיכות הקשר עם ההורים "טובה" או "טובה מאוד".